Valtioneuvoston kanslia Neuvostoraportti EU/164/2022-VNK-19

Siivola Heli 31.10.2022

Yleisten asioiden neuvosto 18.10.2022; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 18.10.2022

Neuvosto keskusteli 20.–21.10. pidettävän Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta. Venäjän hyökkäyssotaan vastaamisen ja Ukrainan tukemisen ohella esille nousivat erityisesti energia- ja talouskysymykset.

Neuvosto sai tilannekatsauksen Puolan oikeusvaltiotilanteesta SEU 7 (1) artiklan mukaisessa menettelyssä. Komission mukaan oikeusvaltiohuolia ei ole kokonaisuudessaan ratkaistu, vaikka Puola on toteuttanut joitakin tärkeitä muutoksia. Puola esitti oman näkemyksensä tilanteesta. Neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

Neuvosto jatkoi keskustelua EU:n tulevaisuuskonferenssin jatkotoimista. Laaja yhteisymmärrys siitä, että Euroopan parlamentin ehdotukset perussopimusmuutoksista olisi järkevää toimittaa Eurooppa-neuvostolle vasta, kun parlamentin lopulliset ehdotukset on saatu. Moni korosti, ettei pidä perussopimusmuutoksia ajankohtaisina tämänhetkisessä tilanteessa. Valtaosa konferenssin ehdotuksista olisi toteutettavissa nykyisten perussopimusten puitteissa. Tulisi keskittyä näihin ehdotuksiin.

Neuvosto kävi periaatekeskustelun Euroopan parlamentin ehdotuksesta EU:n vaalisäädöksen uudistamiseksi. Ehdotuksen yleiset tavoitteet saivat tukea, mutta ehdotusta pidettiin monilta osin haastavana ja liian pitkälle menevänä. Varauksellisesti suhtauduttiin muun muassa ehdotuksiin yhteisestä vaalipäivästä, kirjeäänestyksen yleisestä käyttöönotosta sekä EU:n laajuisesta vaalipiiristä ja ylikansallisista listoista.

Muissa asioissa komissio esitteli lyhyesti 13.10.2022 antamansa EU-oikeuden täytäntöönpanoa koskevan tiedonannon.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

A-kohtien hyväksyminen

Hyväksyttiin asiakirjan 13543/22 mukaisesti.

Eurooppa-neuvoston 20. ja 21. lokakuuta 2022 pidettävän kokouksen valmistelu: päätelmät

Neuvosto kävi keskustelun Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta.

Komissio (varapuheenjohtaja Jourová) totesi antavansa myöhemmin samana päivänä uusia ehdotuksia koskien energiaa sekä kriittisen infrastruktuurin suojaamista. Ukrainan tukemisessa on tärkeää parantaa tuen ennakoitavuutta, erityisesti taloudellisen tuen osalta.

Aiheesta käytiin täysi pöytäkierros, jossa keskityttiin Venäjän hyökkäyssotaan vastaamisen ja Ukrainan tukemisen ohella erityisesti energia- ja talouskysymyksiin.

Käydyssä keskustelussa painotettiin tarvetta vahvoihin viesteihin Venäjän viimeisimpien toimien – mukaan lukien siviilikohteisiin kohdistuneet ohjusiskut – tuomitsemisesta, Venäjän saattamisesta vastuuseen sotarikoksista sekä Ukrainan tukemisesta. Päätelmätekstiin oltiin tältä osin pitkälti tyytyväisiä. Valmius lisäpakotteisiin nostettiin esille useissa puheenvuoroissa.

Esillä olivat myös sodan globaalit – etenkin ruokaturvaan kohdistuvat – vaikutukset sekä EU-yhteistyön tiivistäminen kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa. Määrätietoista vastaamista hybriditoimintaan ja disinformaatioon pidettiin tärkeänä.

EU:n yhtenäisyyttä energiakriisiin vastaamisessa korostettiin. Moni totesi päätelmien kommentoinnin olevan vaikeaa ennen komission uusien ehdotusten saamista. Kaasun yhteishankintoja ja yhteistyön tiivistämistä luotettavien kaasuntarjoajien kanssa pidettiin tervetulleina. Hintakattokysymykseen liittyen tuotiin esille erilaisia näkemyksiä. Tarvetta turvata energian saatavuus sekä analysoida huolellisesti eri ratkaisujen kustannukset ja hyödyt korostettiin. Jäsenvaltioiden erilaiset tilanteet tulee huomioida. Energiakriisin vaikutusten lieventämistä koskevien kansallisten toimien koordinointia pidettiin tärkeänä.

Suomi tuki vahvaa Venäjä-tekstiä ja painotti valmiutta lisätä pakotteita. EU:n monimuotoista tukea Ukrainalle tulee jatkaa ja vahvistaa. EU:n yhtenäisyys on tärkeää sekä pakotteiden että Ukrainan tukemisen suhteen. EU:lla tulee olla yhtenäinen linja Venäjää koskevissa viisumikäytännöissä. Suomi suhtautuu avoimesti eri vaihtoehtoihin energiahintojen alentamiseksi, ml. maakaasun ja muun energian markkinahintojen erottaminen toisistaan. Kaasun yhteisostot ja kaasun kysynnän vähentäminen ovat keinoja laskea hintoja. On hyvä, että komissio on tarkastellut johdannaismarkkinoiden sääntöjä. Jäsenvaltioiden tulisi koordinoida toimiaan energiakriisin vaikutusten lieventämisessä. Vaikka fokus on kriisitoimissa, on muistettava pidemmän aikavälin tavoitteet. On investoitava päästöttömään energiaan ja vihreään siirtymään, pidettävä kiinni ilmastotavoitteista sekä huolehdittava sisämarkkinoiden kilpailukyvystä ja tasapuolisista toimintaedellytyksistä. Suomi ei näe tarvetta uusille EU-tason rahoitusvälineille. Jo sovittuja välineitä tulee hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla.

Euroopan tulevaisuuskonferenssin jatkotoimet

Puheenjohtaja toivoi ministerien näkemyksiä siitä, millaisella aikataululla neuvoston tulisi toimittaa Euroopan parlamentin perussopimusten muuttamista koskevat ehdotukset Eurooppa-neuvostolle. Parlamentti esitti kesäkuussa 2022 hyväksymässään päätöslauselmassa kaksi konkreettista ehdotusta perussopimusten muuttamisesta. Samalla se totesi AFCO-valiokunnan valmistelevan lisää ehdotuksia. Neuvoston tulee toimittaa parlamentin ehdotukset käsiteltäväksi Eurooppa-neuvostolle. Ajoituksen suhteen neuvostolla on kuitenkin harkintavaltaa.

Erillisenä kysymyksenä puheenjohtaja toivoi ministerien näkemyksiä EU:n tulevaisuuskonferenssin jatkotoimista kansalaisille järjestettävästä palautetilaisuudesta.

Komissio (varapuheenjohtaja Šuica) totesi uuden vuoden 2023 työohjelmansa sisältävän lukuisia konferenssin ehdotuksiin pohjautuvia aloitteita. Palautetilaisuus kansalaisille tulisi järjestää joulukuussa, mahdollisesti hybriditapaamisena, jotta kaikki kiinnostuneet kansalaiset voisivat osallistua. Valtaosaa konferenssin ehdotuksista jo edistetään tai voitaisiin edistää nykyisten perussopimusten puitteissa. On tärkeää, että komissio, neuvosto ja parlamentti yhdessä informoivat kansalaisia jatkotyön etenemisestä. Komissio on aina niiden puolella, jotka haluavat uudistaa unionia, joko perussopimusmuutosten kautta tai hyödyntämällä nykyisten perussopimusten tarjoamia mahdollisuuksia.

Käydyssä keskustelussa konkreettisia jatkotoimia kansalaisten ehdotusten pohjalta pidettiin tärkeinä. Moni muistutti, että valtaosa ehdotuksista olisi toteutettavissa EU:n nykyisten perussopimusten puitteissa. Päähuomion tulee olla näissä ehdotuksissa.

Jäsenvaltioiden kesken oli laaja yhteisymmärrys siitä, että Euroopan parlamentin ehdotukset perussopimusmuutoksista olisi järkevää toimittaa Eurooppa-neuvostolle vasta, kun parlamentin lopulliset ehdotukset on saatu. Moni korosti, ettei pidä perussopimusmuutoksia ajankohtaisena tämänhetkisessä tilanteessa. Kansalaiset odottavat EU:lta konkreettisia vastauksia ajankohtaisiin haasteisiin. Jotkut

totesivat olevansa avoimia perussopimusten muuttamiselle, jos se osoittautuu tarpeelliseksi. Ensin tarvittaisiin kuitenkin perusteellista harkintaa.

Useat jäsenvaltiot toivoivat syyskuun 2022 yleisten asioiden neuvostossa käydyn, määräenemmistöpäätösten lisäämistä koskevan keskustelun jatkamista, erityisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Myös keskustelua muista neuvoston omista jatkotoimista tulisi jatkaa.

Keskustelussa korostettiin, että konferenssin jatkotoimia koskeva palautetilaisuus tulisi kohdentaa nimenomaan kansalaisille. EU:n toimielimistä riittää rajattu edustus. Järjestelyt tulisi pitää kevyinä, eikä aiempia konferenssiformaatteja tule toistaa. Etäosallistumismahdollisuus tukisi kansalaisten laajempaa osallistumista tilaisuuteen.

Suomi korosti, että neuvoston on tehtävä osansa prosessissa. Olisi järkevää odottaa Euroopan parlamentin lopullisia ehdotuksia perussopimusten muuttamisesta ennen parlamentin ehdotusten toimittamista Eurooppa-neuvostolle. Suomi ei pidä perussopimusten muuttamista tällä hetkellä ajankohtaisena. Nykyisissä perussopimuksissa on käyttämätöntä potentiaalia. Keskustelua keinoista tehostaa päätöksentekoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tulisi jatkaa. Siirtymälausekkeiden (passerelle) mahdollisen käytön lisäksi tulisi huomioida tapaukset, joissa määräenemmistöpäätökset olisivat jo mahdollisia mutta niitä ei käytetä, sekä rakentavan pidättäytymisen mahdollisuus. Kansalaisille kohdennettu palautetilaisuus on tärkeä. Tämänhetkisessä tilanteessa EU:n toimielinten tulee osoittaa yhtenäisyyttä.

Puheenjohtaja totesi tarkastelevansa jatkotyön aikataulutusta. On tärkeää saavuttaa konkreettista edistystä kansalaisten ehdotusten pohjalta. Palautetilaisuuden järjestelyjä jatketaan yhdessä komission ja parlamentin kanssa. Tilaisuus voitaisiin järjestää joulukuussa Brysselissä. Hybridiformaatti on tärkeä, jotta kansalaiset voivat osallistua myös etäyhteydellä.

Oikeusvaltioperiaate Puolassa / SEU 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus

Puheenjohtaja totesi aiheen olleen neuvoston asialistalla viimeksi helmikuussa 2022 Puolan kuulemisen muodossa. Tämän jälkeen on tapahtunut merkittävää kehitystä, joten tilannekatsaus on tarpeen.

Komissio (varapuheenjohtaja Jourová) esitteli Puolan oikeusvaltiotilanteessa tapahtunutta kehitystä. Komission mukaan oikeusvaltiohuolia ei ole vielä kokonaisuudessaan ratkaistu, vaikka Puola on kesäkuussa 2022 hyväksytyn lain myötä toteuttanut joitakin tärkeitä muutoksia. EU:n tuomioistuimen 14.7.2021 ratkaisua koskien Puolan tuomioistuinjärjestelmään kuuluvaa kurinpitojaostoa ei ole vielä pantu Puolassa täysimääräisesti täytäntöön. Osa tehtävistään pois siirretyistä tuomareista on päässyt palaamaan tehtäviinsä, mutta joitakin kiistanalaisia päätöksiä ja säännöksiä sovelletaan yhä. Heinäkuussa 2022 voimaantulleen uuden lain tavoitteena oli toimeenpanna Puolan hallituksen maan elpymissuunnitelman yhteydessä tekemiä sitoumuksia. Komissio arvioi tavoitteen toteutumista siinä vaiheessa, kun Puola esittää ensimmäisen elpymissuunnitelman mukaisen maksupyynnön. Keskeisenä uudistuksena kurinpitojaoston tilalle on perustettu ammatillisen vastuun jaosto käsittelemään tuomareita koskevia kurinpitoasioita. Puolan presidentti nimitti 17.9.2022 jaostoon 11 uutta tuomaria. Osaan näistä nimityksistä liittyy epäselvyyksiä. Komission näkemyksen mukaan myös Puolan perustuslakituomioistuinta, EU-oikeuden ensisijaisuutta ja kansallista tuomarineuvostoa koskevat huolet ovat yhä olemassa. Komissio piti tärkeänä, että oikeusvaltiohuoliin vastataan pikaisesti. EU:n tuomioistuimen ratkaisut tulee panna täysimääräisesti täytäntöön ja EU-oikeuden etusija tulee turvata. Komissio on sitoutunut jatkamaan tätä työtä ja rakentavaa dialogia Puolan kanssa.

Käytetyissä puheenvuoroissa kiitettiin komissiota tilannekatsauksesta. Oikeusvaltioperiaatteen keskeistä merkitystä Euroopan tämänhetkisessä tilanteessa sekä unionin yhtenäisyyden, kansalaisten ja talouden näkökulmasta korostettiin. Puolan toteuttamat lainsäädäntömuutokset toivotettiin tervetulleeksi. Ammatillisen vastuun jaoston perustaminen nähtiin askeleena oikeaan suuntaan. Jaoston riippumattomuus on kuitenkin turvattava. Puheenvuoroissa nostettiin esille muun muassa oikeuslaitoksen ja tuomareiden riippumattomuuteen, kansalliseen tuomarineuvostoon, EU-oikeuden etusijaan ja yhdenmukaiseen soveltamiseen sekä EU:n tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanoon liittyviä huomioita. Puolaa kannustettiin jatkamaan dialogia komission kanssa jäljellä olevien oikeusvaltiohuolien korjaamiseksi. Komission toimille EU:n perussopimusten vartijana ilmaistiin tukea. Rakentavan poliittisen dialogin jatkamista pidettiin tärkeänä.

Suomi korosti, että Euroopan yhtenäisyys, solidaarisuus ja arvot ovat keskeisiä vahvuuksia vastattaessa Venäjän hyökkäyssotaan. Puolalla on tärkeä rooli sotaan ja sen vaikutuksiin vastaamisessa. Se on arvostettu EU-maa ja kumppani. Suomi toivotti tervetulleeksi edistyksen joihinkin oikeusvaltiohuoliin vastaamisessa ja kannusti Puolaa jatkamaan tiivistä dialogia komission kanssa jäljellä olevien huolien ratkaisemiseksi. Venäjän hyökkäyssota on entisestään korostanut sitä, miksi oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen on niin tärkeää. Ilman oikeusvaltioperiaatetta EU ei voi toimia. Suomi korosti oikeuslaitosten riippumattomuuden, EU-oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen ja EU:n tuomioistuimen tuomioiden asianmukaisen täytäntöönpanon merkitystä kansalaisille, yrityksille ja sisämarkkinoiden toiminnalle. On kaikkien intressissä, että oikeusvaltiohuolien ratkaisemisessa päästään rakentavasti eteenpäin. Tarvitaan sekä poliittista dialogia että oikeudellisia keinoja. Suomi tukee komission työtä ja EU:n oikeusvaltiovälineiden hyödyntämistä toisiaan täydentäen.

Puola esitti oman näkemyksensä tilanteesta.

Komissio korosti loppupuheenvuorossaan valmiuttaan jatkaa dialogia Puolan kanssa, myös teknisellä tasolla. Kesällä hyväksytty laki oli askel oikeaan suuntaan. Yhteistyötä tulosten aikaansaamiseksi tulisi jatkaa. Nykytilanne ei ole kenenkään intressissä.

Puheenjohtaja veti asiakohdan yhteen toteamalla, että neuvosto otti komission antaman tilannekatsauksen tiedoksi ja jatkaa asian käsittelyä.

EU:n vaalisäädöksen uudistaminen

Neuvosto kävi periaatekeskustelun Euroopan parlamentin 3.5.2022 hyväksymästä ehdotuksesta EU:n vaalisäädöksen uudistamiseksi. Puheenjohtaja toivoi jäsenmailta näkemyksiä siitä, mitkä parlamentin esittämistä muutoksista voisivat olla jäsenmaiden hyväksyttävissä ja mitkä ehdotuksen elementit ovat haastavampia, esimerkiksi jäsenvaltioiden kansallisten vaalilakien ja -perinteiden sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden näkökulmasta. Lisäksi ministerien toivottiin tuovan esille näkemyksiään koskien ylikansallisten listojen perustamista, kärkiehdokasmenettelyä komission puheenjohtajan valinnassa sekä tasapainon varmistamista jäsenvaltioiden kesken Euroopan parlamentin paikkajaossa.

Komissio (varapuheenjohtaja Jourová) piti Euroopan demokratian ja vaalien legitimiteetin vahvistamista tärkeänä. Vuoden 2018 vaalisäädösuudistuksen ratifiointi on kesken kolmessa jäsenvaltiossa. Komissiolla ei ole vaalisäädöksen uudistamisessa suoraa roolia, mutta komission puheenjohtaja on poliittisissa suuntaviivoissaan antanut tukensa uudistamistyölle. Komissio toimii asiassa mielellään välittäjänä ja on valmis tarjoamaan työhön teknistä asiantuntemustaan.

Käydyssä keskustelussa esitettiin erilaisia näkemyksiä Euroopan parlamentin ehdottamista muutoksista. Monet kannattavat yleisesti ehdotuksen tavoitteita, kuten eurooppalaisen demokratian ja keskustelun vahvistamista sekä pyrkimystä lisätä äänestysaktiivisuutta Euroopan parlamentin vaaleissa. Keskustelussa ei kuitenkaan oltu vakuuttuneita siitä, että kaikki ehdotetut muutokset tukisivat näitä tavoitteita. Monet katsoivat, että osa parlamentin ehdotuksista menee liian pitkälle vaaliprosessien yhdenmukaistamisessa. Esimerkkeinä mainittiin muun muassa yhteinen vaalipäivä, kirjeäänestyksen yleinen käyttöönotto, äänioikeusiän alentaminen sekä vaalien aikatauluja ja kampanjointia koskevat ehdotukset. Laajalti painotettiin tarvetta kunnioittaa suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteita sekä huomioida kansalliset erityispiirteet ja vaaliperinteet. Esimerkiksi perinteisen vaalipäivän muuttaminen voisi joissakin jäsenvaltioissa vähentää äänestysaktiivisuutta. Joissakin jäsenvaltioissa osa ehdotuksista edellyttäisi muutoksia perustuslakiin. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen vaaleissa sai tukea. Ongelmallisena nähtiin kuitenkin puuttuminen puolueiden sisäiseen toimintaan.

Jäsenvaltiot suhtautuivat laajalti varauksellisesti ehdotukseen EU:n laajuisesta vaalipiiristä ja ylikansallisista listoista sekä ajatukseen kärkiehdokasmenettelyn vahvistamisesta komission puheenjohtajan valinnassa. Moni katsoi, että näihin ehdotuksiin liittyy merkittäviä poliittisia ja oikeudellisia haasteita. Esille nostettiin, että ehdotettu vaalitapa olisi monimutkainen ja voisi laskea äänestysintoa. Ylikansalliset listat voisivat lisätä etäisyyttä äänestäjien ja edustajien välillä. Esimerkiksi yhteistä kieltä ei aina olisi. Osa katsoi, että ylikansallisten listojen käyttöönotto voisi heikentää pienten tai keskisuurten jäsenvaltioiden painoarvoa unionissa. Maantieteelliseen tasapainoon on kiinnitettävä huomiota. Moni

korosti tarvetta kunnioittaa EU:n perussopimuksia ja toimielinten välistä tasapainoa. Euroopan parlamentin kokoonpanosta päättäminen sekä komission puheenjohtajaehdokkaan ehdottaminen kuuluvat Eurooppa-neuvoston toimivaltaan. Moni suhtautui varauksellisesti myös ajatukseen EU:n yhteisestä vaaliviranomaisesta. Jotkut jäsenvaltiot tukivat ylikansallisten listojen käyttöönottoa ja katsoivat, että ne vahvistaisivat eurooppalaista demokratiaa ja lisäisivät vaalien kiinnostavuutta.

Euroopan parlamentin tavoitetta saattaa ehdotetut muutokset voimaan ennen vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleja pidettiin epärealistisena. Useat jäsenvaltiot viittasivat vuonna 2018 sovittuihin EU:n vaalilainsäädännön muutoksiin ja toivoivat etenemistä tältä pohjalta.

Suomi piti tärkeänä vahvistaa EU-asioista käytävää keskustelua, edistää europarlamenttivaalien äänestysaktiivisuutta ja vaalien tunnettavuutta sekä lujittaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaaleissa. Suomessa äänestämisen saavutettavuutta koskevat ehdotukset on jo toteutettu. Kansallisia vaaliperinteitä on kunnioitettava ja jäsenvaltioille on jätettävä riittävästi liikkumavaraa. Esitys ei vaikuta kaikilta osin kunnioittavan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, mukaan lukien vaalipäivä, kirjeäänestys, määräajat vaaliluetteloiden ja ehdokaslistojen laatimiselle sekä vaalikampanjoita koskevat säännökset. Suomi ei kannata ylikansallisia vaalilistoja. Emme ole vakuuttuneita, että ne vahvistaisivat eurooppalaista demokratiaa tai lisäisivät äänestysaktiivisuutta. Ehdotettu kahden äänen menettely voisi hämmentää äänestäjiä, etenkin Suomen kaltaisissa maissa, joissa listavaaleja ei ole. Ehdotus voisi myös horjuttaa EU:n toimielinten välistä tasapainoa. Euroopan parlamentin kokoonpanosta päättäminen kuuluu Eurooppa-neuvoston toimivaltaan. Eurooppa-neuvoston tosiasiallisen liikkumavaran säilyttäminen komission puheenjohtajaehdokasta ehdotettaessa on tärkeää. Osa ehdotetuista muutoksista sisältyy jo heinäkuussa 2018 hyväksyttyyn neuvoston päätökseen. Voitaisiin edetä sen pohjalta.

Puheenjohtaja kiitti keskustelusta, joka osoitti jäsenvaltioilla olevan merkittäviä näkemyseroja Euroopan parlamentin ehdotuksen keskeisistä elementeistä, mukaan lukien ylikansalliset listat, äänestyspäivä, kirjeäänestys ja äänioikeusikä.

Muut asiat

Komissio esitteli lyhyesti 13.10.2022 antamansa EU-oikeuden täytäntöönpanoa koskevan tiedonannon. Komissiolla on keskeinen rooli sen varmistamisessa, että EU-oikeutta sovelletaan asianmukaisesti. EU-oikeuden täytäntöönpanossa ei ole kyse vain rikkomusasioista, vaan käytettävissä on monenlaisia muitakin välineitä kuten käytännön ohjeistusta, rahoitusta, seurantaa ja muunlaista avustamista, jottei ongelmia syntyisi. EU-oikeuden täytäntöönpano on komission ja jäsenvaltioiden yhteinen ponnistus, jossa myös jäsenvaltioiden tuomioistuimilla, parlamenteilla, viranomaisilla ja kansalaisyhteiskunnalla on roolinsa. Jos EU-oikeuden täytäntöönpano jäsenvaltioissa epäonnistuu, komissio ei epäröi aloittaa näitä koskevia rikkomusmenettelyjä. Noin 90% rikkomusasioista ratkaistaan ilman, että asiaa on tarpeen viedä EU:n tuomioistuimen ratkaistavaksi. Komissio käyttää myös ns. Pilot-menettelyjä, joiden puitteissa ongelmat on joskus mahdollista ratkaista nopeammin ilman tarvetta turvautua rikkomusmenettelyyn. Kriisit ja poikkeukselliset tilanteet, kuten pandemia ja Ukrainan sota, ovat asettaneet osaltaan haasteita EU-oikeuden täysimääräiselle noudattamiselle.

Suomen edustajat
Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
13542/22

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite